

Asutustoiminnan yhteydessä valtiolle pidätettävät arvopuut ja niiden hakkaaminen.

P a a v o J o k i n e n .

Valtion omistamiin maihin kohdistuvassa asutustyössä joutuvat metsänhoitoviranomaiset useinkin vaikeisiin tilanteisiin soveltaessaan käytäntöön niitä lainsäädännössä olevia määräyksiä, jotka koskevat asutettavalla alueella olevien puiden pidättämistä valtiolle. Paitsi sitä, että nämä määräykset usein ovat verrattain suppeat, on tämän kysymyksen hoitamisessa kiusana se, että asutettava alue siirtyy valtion omistuksesta yksityisomistukseen siihen mennessä, kun puut joutuvat hakattavaksi ja kysymyksessä olevan metsän hakkuussa siis joudutaan soveltamaan yksityismetsälakia. Lisäksi voi metsän tilakin valtiolle pidätettyjä puuta hakattaessa olla aivan toinen kuin mitä se oli silloin, kun nämä puut valtion hakattavaksi merkittiin. Kun tämä kysymys uuden asutuslain voimaan tultua jatkuvasti säilyy ajankohtaisena ja kun sen hoitaminen asianmukaisella tavalla on tärkeä, lienee syytä tässäkin tilaisuudessa lyhykäisesti kosketella tätä kysymystä.

Ne valtion omistuksessa oleviin maihin kohdistuvat eri asuttamistoimenpiteet, joissa asutettavilta alueilta voidaan pidättää valtiolle arvopuita ja joita tässä yhteydessä on syytä käsitellä, ovat:

V. 1936 annetun asutuslain ja sen toimeenpanoasetuksen mukainen valtion omistamien metsämaiden sekä vero- että rälssiluontoisten maiden asuttamistyö;

valtion omistamien metsämaiden asuttamisesta ja niillä olevien vuokra-alueiden lunastamisesta v. 1922 annetun lain ja sen toimeenpanoasetuksen nojalla suoritettava asutustyö; sekä

sotilas- ja siviilikunnan virkatalojen asuttamistyö.

Mitä ensimmäkin tulee puiden pidättämiseen valtiolle v. 1936 annetun asutuslain mukaan suoritettavassa valtion metsämaiden ja valtion omistamien vero- ja rälssiluontoisten maiden asuttamisessa, on huomai-

tava, että asutuslain 58 § määrää, että „alueella kasvavat puut lunastettakoon alueen mukana, kuitenkin niin, että luovuttajan on hakettava ja vietävä pois arvopuut, tarpeellisia rakennuspuita lukuunottamatta, lohkomistomituksessa määrättävän ajan kuluessa. Sellaiset arvopuut, joiden hakkaamisen katsotaan olevan ristiriidassa yksityismetsän käytöstä voimassa olevien säännösten kanssa, määrättäköön kuitenkin hakijan lunastettavaksi”. Arvopuina on taas lain 11 §:n määräykset huomioonottaen pidettävä, puulajista ja puun laadusta riippumatta, kaikkia niitä alueella olevia puita, jotka 6 m korkeudelta maasta mitaten täyttävät 18 sm tai sitä enemmän.

Edellämämainitun asutuslain 58 §:n säännösten soveltamisen käsitteellä varten lienee yhteydessä syytä palauttaa muistiin ne nyt voimassa olevan yksityismetsälain määräykset, joihin on kiinnitettävä huomio silloin, kun ratkaistaan kysymystä, mitkä arvopuut jätetään rakennuspuiksi, mitkä pidätetään valtiolle ja mitkä hakijan on käyväällä hinnalla lunastettava.

Nämä säännökset kuuluvat:

Yksityismetsälain 1 §:

„Metsää älköön hävitettävä; älköönkään metsää siis siten hakattava eikä maata hakkauksen jälkeen sellaiseen tilaan jätettävä tahi sillä tavoin käytettävä, että metsän luonnollinen uudistuminen sen kautta joutuu vaaraan.

Metsän hävittämiseksi on myös katsottava, jos nuorta kasvuisaa metsää niin hakataan, että hakkaus on ristiriidassa metsän järkipärisen harventamisen kanssa, — — —”

Yksityismetsälain 2 §:

„Metsän hävittämiseksi ei ole katsottava, jos hakkaus toimitetaan 6 §:ssä mainitun metsänhoitolautakunnan määrääjäksi hyväksymän suunnitelman mukaan ja metsänhoitolautakunnalle on asetettu riittävä vakuus uuden kasvun aikaansaamisesta ja turvaamisesta.

Metsän hävittämiseksi älköön myöskään luettako hakkausta, jos hakkuupaikka viljellään puutarhaksi, pelloksi tai niityksi taikka käytetään rakennustontiksi, varastopaikaksi tai muuhun semmoiseen tarkoitukseen. Sama olkoon laki, jos metsää hakataan kotitarpeeksi eikä metsän luonnollinen uudistuminen sen kautta joudu vaaraan taikka jos hakkaus tarkoittaa tilan tarvetta vastaavan syöttöhaan valmistamista tahi sen parantamista alueella, joka maanlaatunsa ja asemansa puolesta siihen sopii.”

Yksityismetsälain 3 §:n 1:n, 2:n ja 3:s momentti:

„Jos tilan metsää on hävitetty, rauhoitettakoon metsä joko kokonaan tai osaksi ja ryhdyttäköön rauhoituksen ohella, milloin se on tarpeen, toimenpiteisiin uuden kasvun aikaansaamiseksi ja turvaamiseksi.

Rauhoitus käsittää metsän hakkaamisen tai metsämaan käyttämisen taikka kummankin kiellon joko rajoituksilla tahi rajoituksitta. Kullakin kerralla määrätään rauhoituksen laajuus ja aika sen mukaan, kuin olojen harkitaan vaativan.

Tilan kotitarvepuiden ottoa ja metsämaan laiduntamista älköön rauhoitusmääräysten kautta kiellettävä, ellei metsän uudistuminen sitä vaadi.”

Yksityismetsälain 5 §:

„Metsän uudistamisesta ja uuden kasvun turvaamisesta pitäköön metsänhoitolautakunta huolen. Sitä varten tarvittavien toimenpiteiden täytäntöönpanon voi metsänhoitolautakunta jättää maanomistajan tehtäväksi, jos on takeita, että ne siten tulevat suoritetuiksi.”

Kun, kuten edellä mainitsin, alueen omistussuhteet sekä metsien tila voivat, siitä kun asutustoimikunta suorittaa arvopuiden jaottelun, muuttua siihen mennessä, kun valtion puut leimataan tai hakataan, lienee syytä tarkastella edellämämainittujen lain säännösten soveltamista erikseen kussakin näissä tilanteissa.

Koskettelen aluksi asutustoimikuntatyön yhteydessä suoritettavaa asutettavalla alueella olevien arvopuiden jaottelua ja merkitsemistä.

Rakennuspuita voidaan edelläselostetut säännökset huomioonottaen vapaasti osoittaa tontiksi, maatalouskelpoiseksi maaksi, varastoalueeksi, mutahaudaksi yms. annettavalta maalta, joskin käytännölliset syyt vaativat, että rakennuspuita ei ole merkittävä tontiksi ja maatalouskelpoiseksi maaksi annettaville alueille enempää kuin mitä niitä rakennuksiin voidaan käyttää, joko ennen tai samanaikaisesti kuin ne tontin ja viljelyksen raivauksenkin vuoksi olisi kaadettava. Metsätalousmaaksi annettavilla mailla olevista puista ei rakennuspuiksi sensijaan voida osoittaa sellaisia arvopuita, joiden hakkaaminen vaarantaa metsän luontaista nuorentumista. Sitävastoin voidaan näillä metsämailla kasvavista nuorista kasvuisista metsiköistä merkitä rakennuspuita, vaikkakin niiden hakkuu olisi ristiriidassa metsän järkipärisen harventamisen kanssa, koska laki ei estä tällaisen puun hakkaamista kotitarpeeksi. Milloin rakennuspuiden hakkuu muodostuisi metsänhoidon vastaiseksi, ei näin kuitenkaan liene syytä menetellä, ellei siihen suorastaan olla pakoitettuja muiden sopivien puiden puutteessa.

Rakennuspuita ei asian laatuun katsoen ole osoitettava kuntaa tai yleishyödyllistä tarvetta varten muodostettavalta tilalta.

Harkittaessa taas kysymystä mitkä niistä asutettavalla alueella olevista arvopuista, joita ei ole merkitty rakennuspuiksi, on merkittävä hakijain käyväällä hinnoilla lunastettaviksi, on ensinnäkin huomattava, että yksityisille luovutettavaksi tarkoitetuille tiloille ja lisämalle tont-

teiksi, viljelysmaiksi, varastoalueiksi, mudan- ja soranottoaikoiksi ym. sellaisiin tarkoituksiin annettavilla mailla kasvavia arvopuita ei ole määrättävä hakijain lunastettaviksi, koska metsä näiltä aikanaan tulee hakattavaksi ja koska yksityismetsälaki myös sallii nämä alueet paljaaksi hakattavan. Sellaiset yksityisille luovutettavaksi tarkoitettujen tilojen ja lisämaiden metsätalousmailla olevissa nuorissa kasvuisissa metsissä kasvavat arvopuut, joiden hakkaaminen on ristiriidassa metsän järkipärisen harventamisen kanssa, on merkittävä hakijan käyvällä hinnalla lunastettavaksi. Myöskin on, koska asutettava maa asutustoimikuntatyön aikana on valtion omistuksessa, eikä näillä olevien metsien hakkuukysymyksessä vielä tällöin voida soveltaa edellismainitsemiä yksityismetsälain 2 §:n 1 mom. säännöksiä, eikä siis tehdä metsänhoitolautakunnan kanssa ennakkosopimusta hakkuun jälkeen toimitettavasta metsän keinollisesta uudistamisesta, käyvällä hinnalla hakijain lunastettavaksi merkittävä kaikki sellaiset yksityisille luovutettavien tilojen ja lisämaiden metsätalousmailla olevat arvopuut, joiden hakkaamisen kautta metsän luonnollinen uudistuminen joutuu vaaraan. Tällaiseen menettelyyn velvoittaa nimenomaan myös asutuslain 58 §, joka, kuten edellä mainitsin, määrää, että sellaiset arvopuut, joiden hakkaamisen katsotaan olevan ristiriidassa yksityismetsälain käytöstä voimassa olevien säännösten kanssa, määrättäköön hakijan lunastettavaksi.

Käyvällä hinnalla lunastettavaksi määrättävien puiden merkitsemisessä on lisäksi huomattava muun muassa,

että siemenpuuksi merkittävän puun tulee olla tehtävänsä kelvollinen sekä sellaiseen puulajiin kuuluva, joka kysymyksessä olevalla maanlaadulla kykenee kasvamaan ja tuottamaan taloudellisesti arvokasta puuta,

että siemenpuita jätetään, mikäli siihen on tilaisuus, niin paljon, että ne kohtuullisen ajan sisällä siementävät hakkuualueen,

että siemenpuiden määrää ja ryhmittelyä suunniteltaessa myös tuulivaara otetaan tarpeellisessa määrin huomioon,

että ruohottuvilla alueilla olevien metsien arvopuita merkitään lunastettavaksi siinä määrin, että ruohottuminen estyy,

että jos joku alue jo toimitusaikana on sellaisessa tilassa, että sen uudistamiseksi on ryhdyttävä keinollisiin uudistustoimenpiteisiin, tällaisella alueella ehkä olevat arvopuut on kaikki merkittävä hakijan lunastettavaksi, sekä

että tilan tai lisämaan metsien luontaisessa uudistamisessa ei ole turvauduttava naapuritilan tai valtion metsän puihin.

Kuntien ja yleishyödyllisiin tarpeisiin varattavilla alueilla olevat arvopuut on määrättävä alueen mukana käyvällä hinnalla lunastettavaksi, koska nämä alueet myydään arvopuineen.

Kaikki ne asutukselle luovutettavilla alueilla olevat arvopuut, joita ei ole edelläselostetulla tavalla määrätty ja merkitty rakennuspuiksi tai hakijain käyvillä hinnoilla lunastettaviksi, on puulajista ja puun laadusta riippumatta asutussuunnitelmaa laadittaessa määrättävä ja merkittävä valtion hakattavaksi.

Valtiolle pidätettyjen puiden leimaus suoritetaan asutussuunnitelman vahvistamisen jälkeen vahvistamispäätöksessä mainitun määräajan sisällä, joksi ajaksi määrättäneen 1 vuosi asutussuunnitelman vahvistamispäätöksestä lukien. Leimausta onkin syytä kiirehtiä, koska se on parasta suorittaa silloin, kun metsä vielä on samassa tilassa, kuin mitä se oli puita merkitäessä, sekä ennen alueen myyntiä ja ennenkuin tontin ja viljelysten raivaus aloitetaan.

Valtion hakattavaksi on kultakin tilalta ja lisämaalta leimattava ne arvopuut, jotka asutussuunnitelmaa laadittaessa on valtion hakattavaksi merkitty, ei kuitenkaan enempää kuin mitä asutussuunnitelman vahvistamispäätöksessä valtiolle on pidätetty. Leimaus on suoritettava tiloittain ja leimaustyössä noudatettava puiden pölkytyksestä ja laatuluokituksesta annettuja ohjeita ja määräyksiä, sekä ilmoitettava leimauksesta ja sen tuloksesta runkomääriin nähden myös erikoiskirjeellä maankäyttö- ja asutusosastolle.

Siinä tapauksessa, että tilalle tai lisämaalle metsätalousmaaksi annetulla maalla oleva metsä on puiden merkitsemisestä lähtien muuttanut siinä määrin, että valtiolle pidätettyjä puita ei voida joltain alalta hakata kaikkia tai ollenkaan vaarantamatta tämän paikan luonnollista uudistumista, tulee leimaajan eteen kuitenkin kysymys, onko ja missä määrin tällä paikalla tai sen reunametsässä olevia valtiolle pidätettyjä puita hakattavaksi leimattava. Tällaisessa tapauksessa on ensinnäkin huomattava, että esim. tuulenkaatamien sekä keloiksi muuttuneitten tai kelottuvien valtiolle pidätettyjen arvopuiden hakkaamisen tuskin voidaan katsoa vaarantavan luonnollista uudistumista. Niinikään voidaan alueella pystyssä olevista siemennyskykyisistä valtion puista edelleenkin hakata ne, joiden hakkuu ei vaaranna alueen luontaista nuorentumista. Niiden valtiolle pidätettyjen puiden, joiden hakkuulla todella vaarannetaan jonkin alueen luonnollista uudistumista, leimaaminen valtion hakattavaksi on sensijaan ratkaistava sitä silmällä pitäen, onko alueella hakattavien valtiolle pidätettyjen puiden arvo yhtä suuri tai suurempi vai pienempi kuin paikan keinolliseen uudistamiseen menevät kustannukset. Jos näiden puiden arvo on alueen uudistamiskustannuksia pienempi, on nämä puut jätettävä leimaamatta ja leimausluettelossa sekä edellämaitussa maankäyttö- ja asutusosastolle leimauksen suoritusta koskevassa kirjeessä syy tällaiseen menette-

lyyn ilmoitettava. Päinvastaisessa tapauksessa, ja ehdolla, että alueella ehkä kasvavaa muuta metsää ei tarvitse alueen keinollisen uudistamisen vuoksi huomattavassa määrin hakata, on puut sensijaan leimattava valtion hakattavaksi ja suunniteltava alue hoitoalueen toimesta aikaan keinollisesti uudistettavaksi.

Jos leimaus jollain tilalla tai lisämaalla siten suoritetaan, että keinollinen uudistaminen jollain osalla tilaa valtion arvopuiden hakkuun johdosta täytyy suorittaa, on tästäkin edellämainitussa kirjeessä heti leimauksen tapahduttua maankäyttö- ja asutusosastolle ilmoitettava, jotta metsähallitus voi, turvatakseen puiden esteettömän hakkuun, pidättyä myymästä tällaista tilaa tai lisämaata ennen hakkuun suorittamista tai jos tila tai lisämaa syystä tai toisesta jo sitä ennen täytyisi myydä, ryhtyä muihin asian vaatimiin toimenpiteisiin leimauksen mukaisen hakkuun suorittamisen turvaamiseksi. Tällaisessa leimauksessa on tämän vuoksi myös erikseen luetteloitava ne sahapölkkyt ja muut puutavarat, jotka keinollisesti nuorennettavalta alalta hakattavaksi leimataan, sekä liitettävä näiden erikoisluettelo — keinollisesti uudistettavan alueen karttapiirroksella varustettuna — sen varsinaisen leimausluettelon ohteen, joka sisältää kaikki kysymyksessä olevalta tilalta tai lisämaalta leimatut valtiolle pidätetyt arvopuut.

Siinä tapauksessa, että asutussuunnitelman vahvistamispäätöksessä valtion hakattavaksi määrätään kaikki ne tilalla tai lisämaalla olevat arvopuut, joita ei ole merkitty rakennuspuiksi tai käyvällä hinnalla hakijan lunastettavaksi, on valtiolle pidätettyjen puiden leimaus suoritettava niitä ohjeita soveltaen, joita edellä on annettu asutustoimikuntatyön yhteydessä suoritettavasta valtiolle pidätettävien puiden merkitsemisestä. Asutuslain mukaisessa asutustyössä ei tällaisia tapauksia kuitenkaan käytännössä esiintyne, koska asutussuunnitelman vahvistamispäätöksessä tultane ilmoittamaan valtiolle pidätettyjen puiden määrä.

Valtiolle pidätettyjen puiden hakkuu on, ellei toisin määrätä, mikäli mahdollista suoritettava leimauksen mukaan. Riippumatta siitä kenen omistuksessa alue on, ei tontti- ja maatalouskelpoisella maalla, varastoalueilla, sora- ja mutapalstoilla yms. olevien valtiolle leimattujen puiden hakkaamiseen olekaan mitään esteitä olemassa. Milloin tila tai lisämaa vielä on valtion omistuksessa — siis myymättä — on myös tilojen ja lisämaitten metsätalousmaalta valtiolle leimattujen puiden hakkuu leimauksen mukaan suoritettava, jotta ostaja saa kaikki ostamansa puut, mutta on, jos näille maille puiden hakkuun johdosta muodostuu alueita, joiden luonnollinen uudistuminen valtion puiden hakkuun johdosta on saatettu vaaraan, nämä alueet heti hakkuun jäl-

keen hoitoalueviranomaisten toimesta keinollisesti nuorennettava, koska on asianmukaista, että valtio tällöin huolehtii uuden kasvun aikaansaannista näille alueille. Jos valtiolle leimattuja puita hakattaessa tila tai lisämaa sensijaan on yksityisomistuksessa ja metsänhoitolautakunta siis valvoo sillä suoritettavia hakkuita, on tällöin tilan tai lisämaan metsätalousmailta valtiolle leimattujen puiden hakkuussa tarpeellisessa määrin noudatettava yksityismetsälain määräyksiä. Tällöin voidaankin ne nuorista kasvuisista metsistä valtiolle leimatut puut, joiden hakkuu ei ole ristiriidassa metsien järkipärisen harventamisen kanssa, esteettä hakata, mutta sensijaan ei niitä nuorista kasvuisista metsistä ehkä leimattuja puita, joiden hakkuu on ristiriidassa järkipärisen harventamisen kanssa ja jotka siis täytyy jättää tilalle. Myös voidaan niidenkin leimattujen puiden, joiden hakkuulla vaarannetaan metsän luonnollinen uudistuminen, hakkaaminen tehdä mahdolliseksi siten, että keinollinen uudistaminen suoritetaan ennen hakkuuta. Jos taas keinollista uudistamista ei ole ennen hakkuuta syystä tai toisesta suoritettu, eikä omistaja suostu tekemään metsänhoitolautakunnan kanssa sopimusta keinollisten uudistustoimenpiteiden suorittamisesta hakkuun jälkeen, voidaan nämä puut hakata vain siinä tapauksessa, että metsänhoitolautakunta ei sitä tule estämään, mutta on, jos hakkuu näin saadaan suoritettua, tarvittava keinollinen uudistaminen heti hakkuun jälkeen hoitoalueen toimesta välttämättä suoritettava. Jos taas metsänhoitolautakunta hakkuun aikana ryhtyy hakkuuta rajoittamaan tai metsää rauhoittamaan, on luonnollisesti niitä rajoituksia noudatettava, jotka valtiolle pidätettyjen puiden hakkuuseen nähden tällöin annetaan, mutta on tällaisen tilanteen syntyisestä kiireesti ilmoitettava metsähallitukselle.

Kuten alussa mainitsin tulee arvopuiden valtiolle pidättämiskysymys esille myöskin silloin, kun valtion virkataloihin kuuluvien vuokra-alueiden lunastamisesta sekä virkatalojen käyttämisestä v. 1926 annetun lain ja sen toimeenpanoasetuksen nojalla virkatalolle laaditaan käyttösuunnitelma sekä kun valtion metsämaiden asuttamisesta ja niillä olevien vuokra-alueiden lunastamisesta v. 1922 annetun lain ja sen täytäntöönpanoasetuksen nojalla valtion metsämaalla olevaa vuokra-aluetta itsenäistytetään tai sinne ennen 1 päivää tammikuuta v. 1938 perustettua haettua yksinäistilaa tai lisämaata lopullisesti muodostetaan.

Näissä laeissa ja asetuksissa olevien määräysten mukaan on, jos muodostettavalla tilalla on näissä säännöksissä lähemmin mainittuja arvopuita yli kotitarpeen, ja niiden lunastaminen tilan yhteydessä

harkitaan liaksi korottavan tilan hintaa, näistä arvopuista määrättävä ne, jotka metsänhoidollisesti voidaan hakata, valtiolle pidätettäväksi sekä määräajan kuluessa leimattavaksi ja poisvietäväksi, kuitenkin niin, että jos valtion metsämaalla olevan vuokraviljelmän haltija haluaa lunastaa tilansa alueelta tällaiset arvopuut, on hänellä siihen oikeus.

Jos vertaamme näitä arvopuiden valtiolle pidättämistä koskevia määräyksiä edellä selostettuihin v. 1936 annetun asetuslain vastaaviin määräyksiin, huomaamme, että ne niistä eroavat. Erilaisuutena on ensinnäkin huomattava, että tilan lunastettavaksi voidaan määrätä sellaisiakin yli kotitarpeen olevia arvopuita, joita metsänhoidollisista syistä ei olisi pakko tilalle jättää, jos se muusta syystä katsotaan tarpeelliseksi. Täten onkin voitu hakijan lunastettavaksi määrätä tuulille erikoisen alttiina olevilla paikoilla kasvavia puita runsaastikin sekä lunastettavaksi määrätä myös sellaiset puut, joiden hakkuun johdosta voi tulla kysymykseen keinollisten uudistustoimenpiteiden suorittaminen. Tämä säännös on myös tehnyt mahdolliseksi sen valtion metsämaalta haetun tilan muodostamisessa käytäntöön otetun menettelyn, että kaikki tontilla ja ensiksi viljelykseen raivattavalla alalla kasvavat yli kotitarpeen olevat arvopuut on voitu määrätä hakijan lunastettavaksi ja siten saatu poistetuksi yksi sellainen syy, johon vedoten valtiolle pidätettyjen arvopuiden hakkuuta on voitu kiirehtiä. Toinen poikkeava määräys on se, että näissä asutustoissa on, harkittaessa mitkä yli kotitarpeen olevat arvopuut täytyy määrätä hakijan lunastettavaksi, ohjeena pidettävä metsänhoidollisia näkökohtia eikä yksityismetsäläissa olevia hakkuuta koskevia säännöksiä. Sen johdosta kuitenkin, että näissä asuttamistöissä valtiolle pidätetyt puut hakataan useimmiten vasta sen jälkeen, kun muodostettu tila on myyty hakijalle, ja valtiolle pidätettyjen puiden hakkuussa täten useimmiten joudutaan noudattamaan yksityismetsälain säännöksiä ja hakkuu suoritamaan metsänhoitolautakunnan valvonnan alla, on metsänhoidollisten näkökohtien ohella otettava huomioon myös yksityismetsälain säännökset harkittaessa, mitkä yli kotitarpeen olevat arvopuut on määrättävä ja merkittävä hakijan lunastettavaksi ja mitkä merkittävä valtion hakattavaksi, jotta välttäisi sellaisesta tilanteesta, että valtion puita hakkaamaan ryhdyttäessä selviäisi, että osa niistä täytyykin jättää tilalle.

Mitä taas tulee näissä asutustoimituksissa valtion hakattavaksi merkittyjen arvopuiden leimaukseen, on ensinnäkin huomattava, että valtion hakattavaksi voidaan leimata ainoastaan ne puut, jotka valtiolle on pidätetty. Tiloille maatalouskelpoiseksi maaksi sekä varasto-

alueiksi, mutapaikoiksi yms. tarkoituksiin annetuilta mailta voidaan haitatta leimata kaikki valtiolle pidätetyt arvopuut. Tiloille metsätalousmaiksi annetuilla mailla olevien valtiolle pidätettyjen arvopuiden leimauksessa voi sensijaan tulla esiin tapauksia, joissa osa näistä puista on jätettävä leimaamatta. Niinpä on virkatalosta muodostetun tilan metsätalousmaalla olevista valtiolle pidätetyistä arvopuista, koska tällainen tila valtion puiden hakkuun aikana tavallisimmin on yksityisomistuksessa ja puiden hakkuussa siis on noudatettava yksityismetsälakia, leimattava vain ne puut, jotka yksityismetsälain mukaan voidaan myytäväksi hakata ilman, että hakkuun jälkeen tarvitsee suorittaa keinollista metsän uudistamista. Jos valtiolle pidätettyjä puita tällöin jää leimaamatta, on maankäyttö- ja asutusosastolle heti leimauksen jälkeen lähetettävän leimausilmoituksen ohien liitettävä erikoisluettelo tilalta leimaamatta jääneistä valtiolle pidätetyistä puista hintalaskelmineen, jotta metsähallitus voi maatalousministeriön asutusosastolle tarvittaessa ilmoittaa näiden puiden tilalle jättämisestä ja saada ennen tilan myyntiä näiden puiden arvon lisätyksi tilan hintaan. Valtion metsämaalla itsenäistyvän tilan metsätalousmaalla olevista valtiolle pidätetyistä arvopuista ei myöskään saa leimata muita puita kuin ne, jotka yksityismetsälain mukaan voidaan hakata, koska tällainen tila valtion puiden hakkuun aikana aina on yksityisomistuksessa ja metsänhakkuuseen nähden siis yksityismetsälain alainen. Koska tilan lunastuspäätökseen ei asian tässä vaiheessa ollen voida saada muutosta, jäävät tilalle näin jätetyt valtiolle pidätetyt arvopuut tilalle ilmaiseksi, ellei tilan omistaja vapaaehtoisesti suostu valtiolle korvaamaan puiden arvoa. Valtion metsämaalle hakemukselta muodostetun hajatilan metsätalousmaalla olevien puiden leimauksessa olisi noudatettava niitä ohjeita, jotka edellä asetuslainmukaista asutustoimintaa selostettaessa on annettu valtiolle pidätettyjen puiden leimauksessa noudatettavaksi.

Valtion poisvietäväksi leimattujen puiden hakkuussa on eri tilanteissa meneteltävä siten kuin edellä on esitetty asetuslain mukaisessa asutustoiminnassa meneteltäväksi hakattaessa valtiolle leimattuja arvopuita, ja jos valtion puiden hakkuun johdosta täytyy suorittaa keinollista metsän uudistamista, on se heti hakkuun jälkeen hoitoalueen toimesta suoritettava.

Lopuksi lienee syytä kosketella kysymystä, miten arvopuiden valtiolle pidättäminen on järjestettävä sellaisen valtion metsämaihin kohdistuvan asutustyön yhteydessä, jonka eri vaiheet suoritetaan eri la-

keja soveltaen. Tällaista asutustyötä kosketellaan asetuslain 92 §:ssä, jonka ensimmäisessä momentissa säädetään muun muassa, että „jo valmistunut asutussuunnitelma, jota vielä ei ole vahvistettu, on lähetettävä metsähallitukseen, jonka jälkeen sen käsittelyssä on noudatettava tätä lakia.” Kysymyksessä on siis sellainen tapaus, että asutussuunnitelman laatiminen on suoritettu valtion metsämaiden asuttamisesta ja niillä olevien vuokra-alueiden lunastamisesta v. 1922 annetun lain määräysten mukaisesti, mutta asutussuunnitelman vahvistamisessa ja asutussuunnitelman nojalla myöhemmin suoritettavissa asutustoimenpiteissä on sovellettava asetuslain säännöksiä.

Kuten edellä on mainittu, suoritetaan vuoden 1922 lain mukaan arvopuiden jaoittelu tiloille yli kotitarpeen jääviin arvopuihin ja valtiolle pidätettäviin arvopuihin metsänhoidollisten näkökohtien perusteella. Asetuslain mukaisessa asutustyössä voidaan taas valtion hakattavaksi määrätä ainoastaan sellaisia arvopuita, joiden hakkaaminen ei ole ristiriidassa yksityismetsien käytöstä voimassa olevien säännösten kanssa. Jos nyt kysymyksessä olevan laatusessa asutussuunnitelmassa valtion hakattavaksi olisi määrätty sellaisia puita, joiden hakkuu olisi ristiriidassa yksityismetsälain säännösten kanssa, ei asutussuunnitelman vahvistamispäätöksessä kuitenkaan voida määrätä tällaisia puita valtion hakattavaksi, vaan on ne määrättävä tilojen mukana lunastettavaksi. Jotta asia näin voitaisiin järjestää, on, kun hoitoalueesta annetaan lausunto tällaisesta asutussuunnitelmasta, lausunnossa selvitetävä, onko asutussuunnitelmassa tällaisia puita valtion hakattavaksi määrätty vai ei, ja jos niin on tapahtunut, on puihin tehtävällä merkinnällä tällaiset puut erotettava valtiolle pidätetyistä arvopuista, laadittava niistä luettelot tiloittain, hinnoitettava puut toimitusaikaisilla käyvillä hinnoilla sekä liitettävä tällaiset luettelot lausunnon oheen, jotta metsähallitus voi, alistaessaan asutussuunnitelman maatalousministeriön vahvistettavaksi, esittää nämä puut tiloille pidätettäväksi ja niiden arvon tilojen hinnassa huomattavaksi. Kun kysymys on saatu täten asianvaatimalla tavalla järjestykseen, voidaan asutussuunnitelman vahvistamispäätöksessä valtiolle pidätettäväksi määrättyjen puiden leimaus ja hakkaaminen suorittaa niitä ohjeita noudattaen, jotka edellä on asetuslain mukaista asutustoimintaa selostettaessa annettu valtiolle pidätettyjen puiden leimauksesta ja hakkuusta.

Koska asutettavilta alueilta valtiolle pidätettyjen arvopuiden hakkuuta estävät syyt useimmiten juontavat alkunsa siitä, että tilaa tai lisämaata muodostettaessa valtion hakattavaksi on merkitty sellaisiakin puita, jotka olisi ollut jätettävä hakijan lunastettavaksi sekä kun jat-

kuvasti on pyrittävä siihen, että kaikki ne arvopuut, jotka valtion hakattavaksi asutettavilta alueilta määrätään ja merkitään, myös voidaan hakata, on tarpeellista, että asutettavilla alueilla olevien arvopuiden jaottelu suoritetaan entistä huolellisemmin ja asianmukaisesti. Kun metsänhoitoviranomaiset uuden asetuslain voimaan tultua entistä suuremmassa määrässä tulevat tästä työstä huolehtimaan, voidaan odottaa että toivottu päämäärä ennenpitkää saavutetaan.